

હુન્નરો દર્શક ગ્રંથમાલા માળાકો ૪ થો.

હુન્નર શિક્ષક.

અને

હુન્નર દર્પણ ભાગ ૪ થો.

રચનાર,

એન. ડી. વર્મા.

જુનિયર પ્રીંગલ પ્રેસ, હુન્નરના પ્રકાશ માળાકોના રંગ
મર્ચે દુકાન પાસે, કલિયંચ સ્વાધીન સભા છે

મુંબઈ.

જુનિયર પ્રીંગલ પ્રેસ, ગુલાબવાડી ભર નં ૪૨

બીજા નંબારમાં ગુજરાતી

માસીક ને માટે છાપાયું.

પ્રકાશક.

આર. જી. હાયાલાઈ.

માલિક હુન્નરોદય બુકડીપા બનીયનરેડ મુંબઈ નં. ૯

પ્રસ્તાવના.

હુનર સખંધી જ્ઞાન, વર્તમાન સમયમાં બહુ થોડા માણસોને છે, તેમ જન સમાજની સ્થિતિનું અવલોકન કરતાં જણાય આવે છે. આપુસ્તકનો પહેલો, બીજો, અને ત્રીજો ભાગ પ્રસીદ્ધ થયા પછી તેખાખત અનેક વેપારીઓ, સાક્ષરો, વીગેરેનાં ઉત્તમ સરટીફિકેટ મલેલાં છે અને તેના થોડા ભાગની વધતીજતી લોક માંગણીથી આજે આપુસ્તક ઉતાવળથી બહાર પાડવાની જરૂર જાણાય છે.

આપુસ્તકમાં, અતરયાને કુલોનાઅર્ક, સાખુ, અને રંગની બનાવટો, વીગેરે હુનર યજ્ઞાં કલદાયી નીવડસે એમ અમોને સંપૂર્ણ આશા છે કારણ કે આપુસ્તક મહિના વળા ખસા હુનરો અમારા અજમાયસના છે. બીજા કેટલાક અંગ્રેજ, દેસી વર્તમાનો ઉપરથી ઉપજવી કાંટલા છે અને જ્યાં વાજખી લાણુ ત્યાં થટનો ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે આપુસ્તક લોકોના કલ્યાણ અર્થે અને દેશમાં હુનર ઉદ્યોગ તરફ જન વર્ગનું ધ્યાન ખેંચાય એવા હેતુથી છપાવ્યું છે.

લેખક તરીકેનો મને બીલકુલ અનુભવ નહીં હોવાથી આપુસ્તકમાં વાક્ય રચના અને ટ્રાટી દોષ વાંચકોની નજરમાં ખવારનવાર નજરે પડસે તો તેને માંટ માફી બક્ષી યોગ્ય સુચના આપવાથી આભારસહિત તે ઉપર પુરતું લક્ષ આપવામાં આવશે.

નવંબર ૧૯૭૨ માહામાસ }
વસંતપંચમી-મુખબ. }

લી. સેવક,
એન. ડી. વમેા.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૩૨૨

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ડુઅર શિલ્પ

વિષય

૬૦૧

૬૩૨૨

૬૦૨

અનુક્રમણિકા

વિધાપાઠ ગ્રંથાવલિ
અમદાવાદ

વિજયરાત્રી ડાંખીરાઈરત્નમંડ

વિષય

પાનું

૧ અતર	૪
૨ અતરની પરીક્ષા	૫
૩ કુલનું અતર	૬
૪ વનરપતીનું અતર	૬
૫ " "	૭
૬ અતરનું યંત્ર	૮
૭ ચંપાની ખુસબો	૯
૮ મોતીયાની "	૯
૯ કમલતો "	૯
૧૦ મોગરાની "	૧૦
૧૧ સુગંધી પદારથો	૧૦
૧૨ સુગંધી ધુપ	૧૦
૧૩ બાલ્કામૃત	૧૧
૧૪ કલપ	૧૨
૧૫ બરાસ કપુર	૧૨
૧૬ કાળો સુરમો	૧૩
૧૭ સુરમાનું શોધન	૧૪
૧૮ બદામ પુરી	૧૪
૧૯ રંગ	૧૫
૨૦ સફેદ રંગ	૧૬
૨૧ પીળો રંગ	૧૬
૨૨ લાલ રંગ	૧૭
૨૩ કીરમજી-નો બદ્યુ	૧૭
૨૪ પીળો-નો-નારંગી	૧૯
૨૫ લાલ રંગ	૧૯

૨૬ પદ્માસ્તર	૨૦
૨૭ જાપાન બ્લેક	૨૦
૨૮ પાણીના રંગો	૨૧
૨૯ સફેદ રંગ	૨૨
૩૦ પીલો રંગ	૨૨
૩૧ લાલ રંગ	૨૨
૩૨ લીલો રંગ	૨૨
૩૩ કોપર કારબોનેટ	૨૩
૩૪ નારંગી રંગ	૨૩
૩૫ કાળો રંગ	૨૩
૩૬ સાબુ	૨૪
૩૭ પાપડ ખાર	૨૪
૩૮ ચામડીનો સાબુ	૨૪
૩૯ બારસોપ	૨૬
૪૦ મેટલ પાલીસ	૨૬
૪૧ પાલીસ પાવડર	૨૭
૪૨ બીસકોટ	૨૮
૪૩ ગંધ	૨૮
૪૪ કોપોંગ સાઇ	૨૯
૪૫ લવંડર	૨૯
૪૫ બેકીંગ પાવડર	૨૯
કુન્નરનાં પુસ્તકો	૩૦
" "	૩૧
અકરીર દવાઓ	૩૨

ગ્રાહકોને નમ્ર વિનંતી.

૧—આ પુસ્તકમાં દર્શાવેલાં હુન્નરનાં પુસ્તકો પૈકી જે પુસ્તકો તૈયાર હોય તે મોકલાશે.

૨—ખહારનાં અમારે ત્યાં કમીસનથી વેચાતાં પુસ્તકો પૈકી કોઈ પુસ્તક નહીં મલતું હોય, તો અમે આપના અંધાતા નથી. તેમજ અથર્કતાએ કોઈની કારણથી પાછળથી કીંમત વધારી હોય તો તે પ્રમાણે લેવામાં આવશે.

૩—મંગાવેલાં પુસ્તકો વેલ્યુપેઅબલ પોષ્ટ પારસલથી મોકલવાં કે રેલ્વે પારસલથી મોકલવાં તે બાબત આરડરમાં ખુલાસાથી લખી મોકલવા વીનંતી છે.

૪—પુસ્તકો મંગાવનાર ગ્રહસ્થોએ પોતાનું પુરેપુરું નામ, ઠંકાણું, પોતાના ગામનું નામ, અને પોતાના ગામમાં પોસ્ટ ઓફીસ ના હોય તો, જે પોસ્ટ ઓફીસ મારફત પોતાના કાગળો મલતા હોય તે પોસ્ટ ઓફીસનું નામ, એના અક્ષરોથી લખી જણાવવાની કૃપા કરવી.

૫—મહેરબાની કરીને એટલું લક્ષમાં રાખસો કે એક વખત ખરીદ કરેલાં પુસ્તકો પાછાં લેવામાં આવશેજ નહીં.

૬—હિન્દુસ્તાન ખહાર એટલે આફ્રીકા વીગેરે સ્થળોએ વસતા અમારા ઉદાર ગ્રાહકોએ આરડરની સાથે, મનીઆરડરથી નાણાં મોકલાવી આપવાની મહેરબાની કરવી કારણ કે હિન્દુસ્તાનની ખાહરનાં સ્થળોનાં વેલ્યુપેઅબલ પાર્સલ પોષ્ટવાલા લેતા નથી તેમજ પોસ્ટેજ ખર્ચ અહીંના કરતા ઓછા (બેગલું) વધારે મોકલવાની કૃપા કરવી.

૭—જથાબંધ પુસ્તકો ખરીદ કરનારાઓ અને લાયબ્રેરીઓ માટે ખાસ સરતો રાખીએ તેના ખુલાસો પત્ર વ્યવહારથી કરવો અથવા રૂબરૂ મલવાથી થશે.

૮—ચારઆનાથી ઓછી કીંમતના પુસ્તકો મંગાવનારાઓએ પત્ર સાથે પુસ્તકની કીંમત અને પોસ્ટેજ ખર્ચના સ્ટામ્પ મોકલવા.

૯—કોઈપણ જાતના ખુલાસા માટે પત્ર વ્યવહાર કરતી વખતે જવાબ માટે ટીકીટ બીડવી ટીકીટ બીડ્યા વગર જવાબ મળશે નહીં.

કૃપાકાંક્ષી.

આર. જી. ડાઆભાઈ,

૬૦—હુન્નરોદય બુક ડીપો, મુંબઈ નાં ૯

અનુભવિક વિદ્વાનો તરફથી જહાર પડેલું અનુભવિક હુન્નરોથી ભરપૂર માસીક

ઉદ્યોગ.

વારસીક લવાજમ, રૂ ૦ બે, પોસ્ટેજ સાથે.

નમુનાનાં અંકના, ચાર આના.

લખો:—હુન્નરોદય બુક ડીપો, મુંબઈ નાં ૯

હુન્નર શિક્ષક, અને હુન્નર દર્પણ ભાગ ૪

હિન્દુસ્તાનમાં અતરનો ઉદ્યોગ.

હાલમાં અતર ચાને સેન્ટ, અથવાતો કુલના અડો ઘણા ખર પરદેશથી આવે છે પરદેશમાં હાલમાં “ સીનથેટીક પરક્યુમરી ” એટલે કૃત્રીમ અતર બનાવવાનું કામ બહોલા પ્રમાણમાં ચાલે છે અને આ દેશમાં પણ તે કામ ચાલુ કરી શકાય તેમ છે હાલમાં તો મોટે ભાગે (પરદેશી) બહારથી અતર લાવી તેમાં મેલવણી કરી આહુકોને સંતોષ આપે છે અને તેથી દીવાળી અને તેવા બીજા હરકોઈ પ્રસંગે આ દેશમાં ખરલીન એનીલીન કુાં અને હીકો કુાં નો માલ આ દેશમાં બહુ ખપે છે. કેમકે હિન્દુસ્તાનમાં કારખાનાવાલા નાશ પામ્યા છે અને જે છે તે બુની સીતે કામ કરતા હોવાથી હરીફાઈમાં ટકી શકતા નથી જો કે તેમણે તોપણ ખર્ચ તે ખર્ચ એ રીતે ખર્ચ અતર બનાવનારાં કારખાનાં આ દેશમાં નીકળે તો લોકોને તે અતર વાપરવાની રૂચી થાય અને હાલ લગાઈને લીધે પરદેશી ઉપલી કુાં નું અતર વીગેરે આવતું બંધ થવાથી આ માલ ઉત્તેજનને પાત્ર થાય એમાં કાંઈ શક નથી અને તે અતરનો ખર્ચ બહોલા પ્રમાણમાં થાય એમ અમારું માનવું છે.

સાબુના બનાવનારા.

સાબુના દરેક બનાવનારને વાળો, મરવો, કેવડો, વીગેરે અસલ અતર બોધ્યો છંધ્યો પણ તેઓના સાબુઓ પરદેશી અતરને લીધે (કૃત્રીમ અતરથી) વાસટકી રહેતી નથી એવી તેઓની તકરાર છે.

અસલ અતર—કાંઈ પણ ભેલ સેળ વગર કાઢવાં બોધ્યો અને તોજતે સાબુના કામમાં વપરાય અને મનને આનંદ આપે.

ખરા અતરની પરીક્ષા.

ખરા અતરની પરીક્ષા નીચે મુજબ છે. અતરનું એક ટીપું બલોટીંગ પેપર ઉપર મુકવું અને બલોટીંગ પેપર ઉપરે લીવાની આંચ લાગે તેવી રીતે રાખવું. આસરે ચાર મીનીટમાં અતર ઉડી જઈ બલોટીંગ પેપર ઉપર ડાઘપણ રહેશે નહીં અને જો ડાઘ રહે નહીં તો સમજવું કે અતર ખરું છે.

કયા અતરના ડાઘ રહે છે.

અંદન, રોશા, ઓડરલેસ, ટરપેનટાઇન એની સાથે અતર કાઢવાંમાં આવ્યું હોય તો ડાઘ બલોટીંગ પેપર ઉપર રહે છે.

મહુવાથી ચકુરામ કેશવજી પંડ્યા લખે છે કે હુન્નર દર્પણ ૧-૨-૩ નો ભાગ અમોને બહુ પસંદ પડેલા છે ચોથો ભાગ છપાય કે તુરત મોકલો.

લખો:-હુન્નરોદય છુક ડીપો બનીઅનરોડ મુંબઈ ૬

કુલનું અતર કાઢવું.

કુલનું અતર કાઢવું હોય તો પોતાનો ખાગ હોય તો વધારે ત્રણ પાંચ કુલો સીવાય બીજી વસ્તુઓનું અતર કાઢવું હોય તો બીજી બધી જાણસો મુખ્ય જોવા શેઠિરમાં મળી શકે છે.

ધંધો કરનારા માટે.

ધંધો કરનારા માટે અથવા અતર બનાવનારા માટે મુળવસ્તુ કેટલી લેવાથી કેટલું અતર કેટલી વસ્તુમાંથી નીકળી શકે છે તેનો કોઠો નીચે પ્રમાણે છે.

વસ્તુનું નામ.	{ કેટલા રતલ યંત્રમાં નાંખવી. }	કેટલું અતર નીકલશે
નારંગીની છાલ	રતલ ૧૦	અડી તોલા
પેપરમીંટ	„ ૧૦૦	જા થી ૧૦ તોલા
દાઢઝોરીગયાનમ	„ ૨૫	જા તોલા.
દાઢ થાઈમ	„ ૨૦	૩૫ „
વરીયાળી	„ ૨૫	૩૦ „

ઈસપ મહમદ ઇબ્રાહીમ-સારોદથી લખે છે કે મેં હુન્નર દર્પણના પેલો અને ૨ જો લાગ બને છુકના હુન્નરો અજમાવ્યા થઈ તેમને ઘણા કીમતી થઈ પડ્યા છે જેથી નોકરી ધંધા માટે રખડતાઓને આ છુક ખરીદવા લલામણુ કરૂં છું.

લખો:—હુન્નરોદય છુક ડીપો બનીઅન રોડ મુખ્ય નં. ૬

વસ્તુનું નામ. { કેટલા રતલ } કેટલું—અતર
{ યંત્રમાં નાંખવી. } નીકલશે.

લવીંગ	રતલ ૧	૩૫૫ તોલા
એલચી	,, ૨૫	૭૫ ,,
કચાશીયા	,, ૨૫	૭૫ ,,
સીસાપેનનું લાકડું	,, ૨૮	૭૫ ,,
જીરે નીચમના પાંદડા	,, ૧૧૨	૪૦ ,,
રોશા ધ સ	,, ૧૧૨	૪૫ ,,
લવંડરના ફુલ	,, ૧૧૨	૭૫ ,,
પાચપાલા	,, ૧૧૨	૭૦ ,,
શુલાળ ફુલ	,, ૧૧૨	૫ ,,
સુખડ	,, ૧૧૨	૫૦ ,,
વાળો	,, ૧૧૨	૩૮ ,,

ઉપલા પ્રમાણ ઉપરથી મુજ અતર કેટલું નીકળે તે જણાઈ આવે છે વસ્તુ બરાબર સારી હોય છે તો તોલો કમી બસ્ટી નીકળે.

ઈન્ડયન મરચાંટ એન્જર—(મુ'બઈ) લખેછે કે હુન્નર દર્પણમાં કેટલાક ઉપયોગી હુન્નરો બનાવાની સહેલી કળા અને રીત શીખવામાં સારો પ્રકાશ મળે છે.

લખો:—હુન્નરોદય બુક ડીપો મુ'બઈ નં. ૬

૮ સ્વતંત્ર હુન્નર સંમેલન ૨ નો ભાગ ૩. ૦-૧૪-૨૦

પણ આ ધંધામાં નુકસાન જાય તેમ નથી યંત્ર સારૂ હોય તો ૧૦-૧૨ રતલ જથ્થા સ રહી શકે અને કૃત્રીમ (ખોટું) કહોડે નકલી) તથા ખર્ચ અતર એકજ સાથે નીકળી શકે છે પાણીમાંથી હાથવતી અતર છુટું કરવા કરતાં “સાઈફોનથી” તે કામ કરવામાં આન્યું હોય તો હાથ લાગવાથી જે અતર ફોગટ જાય છે તે બધી જાય અમારા યંત્ર તથા વસ્તુ મળવાની સાથ પુરતું પાણી હોય તો આ ધંધો કોઈપણ ઢેકાણે ચાલી શકે તેમ છે.

આ ધંધો ચલાવવા માટે યંત્ર સંબંધી કે બીજી કોઈપણ માહિતી મને પુછવામાં આવશે તો ખુશીથી આપીશ. (એક આનાની પોષ્ટ ટીકટ સાથે ખુલાસા માટે કે યંત્ર માટે પુછો.)

ગો. ડા. કુંડલાકર.

C/o હુન્નરોદય બુક ટ્રીપો બનીયનરોડ મુંબઈ નં. ૯

હુન્નર દર્પણ ભાગ ૪ થો.

કુદરતી સુગંધીને મળતી બનાવટી સુગંધીઓ.

ચંપાની ખુસબો.

મજીઠ, નખલા, છીપ, તજ, કઠ, હીરાબોળ વીગેરે એ સઘળી ચીજોને ખરખર લઈ તેનું ચુરણ કરી તેલના તેલમાં મેલવી એક બાટલીમાં ભરી તે બાટલીને, સુર્યને તડકે થોડા દીવસ રાખવામાં આવેતો તે તેલમાં ચંપાના ફુલો જેવીજ સુગંધ ખેસી જાયછે.

મોતીયાની ખુસબો.

ઉપલા વસાણા સાથે જાયફલ, તજ, અને ધાણા મેલવ્યા હોયતો મોતીયાના જેવી ગંધ આવેછે.

કમળની ખુસબો.

તગર, વાળો, કઠ, અને તમાલપત્રના ચુર્ણને તેલમાં ઘુંટી ઉપલી રીતે બનાવાથી તેમાં કમળની ખુસબો આવેછે.

સાક્ષર કેશવજી વીશ્વનાથ ત્રીવેદી-(સતી મંડળ વીગેરે પુસ્તકના કર્તા) અમદાબાદથી લખેછે કે હુન્નર દર્પણ ત્રણ ભાગ વાંચતા બહુ ઉપયોગી જણાય છે આવીજ ખુકો આ દેશમાં પ્રસાર થવાની ઘણીજ જરૂર છે. ૪ થો ભાગ છપાયેથી મોકલજો.

લખો:-હુન્નરોદય ખુક ડીપો મુંબઈ નં. ૬

મોગરાની ખુશખો.

ઉપલીજ (કમળની ખુશખોવાલા નુકશા સાથે) રકમો સાથે તજ, જાયફલ, ને ધાણાને મેલવ્યા હોય તો મોગરા જેવીજ સુગંધ આવેછે.

સુગંધીવાલા પદાર્થોની મેલવણી.

સુખડ, કપુર, ઘોર, અગર, તગર, ડમરો, ધાણા, નખલા, નાગકેસર, વાળો, મોથ, નાકછીંકણી, શીલારસ, ધઉંલા, ખસ, કપુર કાછલી, એ સુગંધીવાળા પદાર્થોમાં સુખ્ય મોળ ચીજછે. તેમાંથી મરજી માફક ચાર વસ્તુઓ લઈ વાટી ચુર્ણ કરવાથી તેનું ખુદી ખુદી સુગંધીવાલું તેલ અને ધુપ બને છે આ અજમાયશ કરવા અમો દરેક જાંધુઓનું ધ્યાન જોંચીએ છીએ ઉપલી બનાવટમાં ધાણા અને કપુરમાં અતીશય ઉચ્ચ ગંધ હોવાથી તે બીજી સુગંધીયોને દાબી નાંખેછે તેથી તેમને એક ભાગ કરતાં વધારે કોઈપણ બનાવટમાં લેવા નહીંજ.

અમદાવાદથી—ચકાશા મોતીરામ (જનરલ કોન્ટ્રેક્ટર) લખે છે કે લખતા આનંદ થાયછે કે હુન્નર દર્પણના ૩ જે ભાગના હુન્નરો તદ્દન નવીન, કીંમતી, અને સમજી શકાય તેવા ઉપયોગી છે જમાનાને અનુસરતાં નવીન હુન્નરના પુસ્તકો પ્રકાશ કરવા બદલ હું આપનો આભાર માનું છું ને દરેક દેશ જાંધુઓને આ પુસ્તકો ખરીદવા ભલામણ કરું છું.

લખો:—હુન્નરોદય બુક ડીપો સુખધ નં. ૯

ખાલામૃત.

કોચીનીયલ ઐસ ૦૧, પતાસાં રતલ પાંચ, હાઇપો ફ્રેસ ક્રાઇટ ઓફ કયાલસયમ ઐસ બે, પાણી રતલ એક, સઘળી ચીજો લઈ પ્રથમ અરધો રતલ પાણીમાં પતાસાં નાંખી ઉકાલવું સાધારણ ઘટ થાય એટલે ચુલા ઉપરથી નીચે ઉતારી લેવું પછી ખાકીની પાણીમાં હાઇપોફ્રેસક્રાઇટ ઓફ કયાલસયમ મેલવી તેમાં નાંખવું ખાદ કોચી નીયલ ઉમેરી હલાવી ખાટલીઓ ભરવી.

ખાલામૃત નં. ૨

૧૦ ગ્રેન હાઇપો ફ્રેસક્રાઇટ ઓઈ લાઇમ, ૪ ઐસ પતાસાં ઘાટું પાણી, ૧૦ ગ્રેન હાઇપો ફ્રેસક્રાઇટ ઓફ સોડા, ૨ દ્રામ વાવડીંગનો અર્ક, ૨ દ્રામ સુંઠનો અર્ક કોચીનીયલ ઐસ ૦૧ આ સઘળી ચીજો લઈ પ્રથમ એક કાચની ખાટલીમાં મેલવવી (મીક્ષ કરવી) પછી આઠ દીવસ રહેવા દઈ ગાળી લેવી અને હલાવી ખાટલીઓ ભરવી.

અબદેઅલી શેખ સમસુદ્દીન-મુંબઈથી લખે છે કે મેં હુન્નર દર્પણ ૧-૨-૩ ભાગ ત્રણે બુક ખરીદી હતી તેમાંથી હુમોએ ઘણા ખરા હુન્નર અજમાવ્યા તે બરાબર બન્યા છે આ ચોપડીઓ ટુંકી મુદતમાં પૈસા કમાવાના એક ઉત્તમ સાધન તરીકે કહીએ તો કંઈ ખોટું નથી નોકરી ધંધા વગરના લાઈઓને આ ચોપડી ઘણી ઉપયોગી છે તેથી ખરીદવા લલામણ કરજી.

લખો:-હુન્નરોદય બુક ડીપો મુંબઈ નં. ૬

વાળ કાળા કરવાનો કલપ.

૩ ઐસ બેરમ, એક ઐસ (સ્મીથનું) લોવન્ડી કમ્પોઝ, બ દ્રામ પીપરમીટના કુલ, ઉપલી ચીજો લઈ પ્રથમ એક બાટલીમાં બેરમ નાંખવું ત્યાર બાદ પીપરમીટના કુલ (મેન્થોલ) નાંખવા પછી લવોન્ડી કમ્પોઝ નાંખવું મીશ્ર થયે વાળ ઉપર ઘસવાથી ધોલા વાલ કાળા થાય છે અને ટાલવાલા ભાગમાં લગાડવાથી વાલ નવા ઉગે છે વાલની જરૂર ન હોય ત્યાં આ સોલ્યુશન લગાડવું નહીં આ કલપને સુગંધી બનાવવો હોય તો તેમાં બા દ્રામ ફરેન્ચ ફ્રેન ફલયુર પરફ્યુમ નાંખવું જે બીજી ઉપલી ચીજો સાથે મલી જઈ સારી ખુશબો આપશે.

બરાસ બનાવાની રીત.

કપુર તોલા બે, કેસર તોલો બા, સરસીયું તેલ તોલો બા પ્રથમ અસલ કેસરને બારીકવાટી સરસીઆ તેલમાં મેલવવું અને કપુરની પત્રીઓને કેસર ભેલવેલા સરસીઆવાલા હાથથી આછી રીતે પટ દેતા જવું અને બને હાથોવડે પટ દેતાં દેતાં બારીક ભુકો કરતાં જવું. થોડી વારે સુકાયા પછી તે ભુકાને બારીક કરી નાંખવો આ બારીક ભુકો તેજ બરાસ.

આ હુન્નર કરાંચીથી લાઈ દલીચંદ સોભાગ્યચંદ સાહે મહેબાનીની રાહ મોકલાવેલ છે તે તેઓનો અજમાવેલો છે ને તેમના એક રનેહી આ બરાસ મોટા પ્રમાણમાં બનાવી વેચે છે. દેશ બંધુઓ ! આવી રીતે આ લાઈને પગલે ચાલી તમો દેશને માટે સ્વાર્થ ત્યાગ કરવા ક્યારે તય્યાર થસો ? આજ કાલ હુન્નર બહુતા

થોડા હોય છે ને જે જાણે છે તે આડંબર મોટો દેખાડે છે તે લોકો પોતે જે હુન્નર જાણતા હોય તેનો કદાચ ઉપયોગ કરતા હશે પણ તેથી થયું શું. વખત આવ્યે કાળે કરીને અવધી પુરી થતાં આકાશની દુનીયામાંથી તે સદાના ચાલી જશે. અને તેનો છુપાવેલો હુન્નર પણ તેની સાથેજ સદાને માટે મરી જશે શું? આ ઇચ્છવા યોગ્ય છે? નહીંજ હીંદુસ્તાનમાંથી હજારો વીદ્યાર્થીઓ જાપાન, જરમની, ઇંગ્લાંડ વીગેરે સ્થલે કેલવણી લેવા જાય છે ત્યાંથી હુન્નર શીખી આવેલા કોઈથી દેશખંધુ અમો ઉપર તે જાણતા હુન્નર લખી મોકલશે તો ઘણી ખુશીથી સ્વીકારવામાં આવશે. અથવા તેના જાણીતા અને અનુભવીક હુન્નરની કીમત જોઈતી હશે તો ખુશીથી આપવામાં આવશે તે માટે આ પુસ્તકના કર્તા એન. ડી. વરમાને હુન્નરોદય ખુક ડીપોની કેરમાં લખવું.

કાલો-સુરમો.

આ પણ એક આ દેસનોજ જુનો હુન્નર છે તે ઘણા ખરા જાણે પણ છે પણ ન જાણતા હોય તેને માટે આ લખાય છે આ હુન્નરમાં મુંબઈમાં હાતુ મનજી પદમશી નામના એક ખોજા અહરથે સાફ નામ કાઢ્યું કહેવાય છે અને તેમની બનાવટોપણ બજારમાં ઉંચી કહેવાય છે આ સુરમાથી આંખનાં દરદોમાં ફાયદો થવા ઉપરાંત આંખની ચોલા તરીકે વપરાય છે.

સુરમાનું શોધન:-કાલા સુરમાને ખારીક ખાંડી તેને લીંબુના રસમાં ખરલ કરી ૧ દીવસ તડકામાં સુકાવાથી તે શુદ્ધ થાયછે. આ શુદ્ધ સુરમાને અગ્ની ઉપર તપાવી ત્રીફલા (હરડા, ખેડા, આમલા) ના હીમની અંદર ઠંડો કરી ખરલમાં ખુબ લઢવો, આવી રીતે સાત દીવસ સુધી તેને ગરમ કરી ત્રીફલના હીમની ભાવના દેવી પછી જ્યારે ખુબ ખારીક થાય ત્યારે તેની નીચે મુજબ બનાવટ કરી સુરમાને તૈયાર કરવો.

શુદ્ધ કરેલો (ઉપર લખેલો) સુરમા રતલ એક, સફેદ મરી તોલો ૦) = એલચી દાણા તોલો ૦) અને ભીમસેની કપુર તોલો ૦) નાંખી તેને ખરલમાં ફરી ખુબ લઢવું બાદ તેને ત્રણ દીવસ સુધી દરરોજ શુભાખ જલની ભાવના હાથે ખરલ કરવો. છેલ્લે દીવસે સાવ સુકાય ત્યારે ફરી એકવાલ ભીમસેની કપુર નાંખી ખરલ કરીને શીશીઓ ભરવી.

બદામની પુરી.

આ બદામની પુરી એપણુ આપણા દેસનોજ હુન્નર છે. આ અમારી પોતાની બનાવટ છે અમે તે હાલ બનાવીએ અને વેચીએ છીએ આ બદામપુરી સ્વાદે ઉતમ અને હોંસે હોંસે ખવાય તેવી છે. ગુણ:-ખાલી પડી ગએલા મગજને તર કરી, સમરણુ સકતીને વધારેછે સકતી મેલવવા માટે દોષ રહીત અકસીર ઇલાજ છે ખાસ કરીને મગજનું કામ કરનાર વીદ્યાર્થીઓ, વકીલો, લેખકો વીગેરેને

આ તુરત પચન થાય એવો મગજ પૌષ્ટિક ઉત્તમ ખોરાક છે. વિલાયતી ખાટા, તીખાં, ખારા, મીઠાં, ખીસકીટો કરતાં આ ખોરાક હુન્નરો દરજે ઉત્તમ છે બદામનાંમીંજ સેર એક, પીસતા સેર ૦ એલચી તોલો એક, કેશર તોલો એક, જાયફલ તોલો ૦ પતાસાં સેર ૧ આ સરવે વસ્તુઓ લઈ પ્રથમ બદામના મીંજને પાણીમાં બાફી ફેતરાં કાઢી નાખિવા, પછી તેને એક લાંબા પથર ઉપર વાટી નાંખવી (બહુ જીણી નહીં) પછી તેમાં પતાસાનો જીરો લુકો કરી વાટેલી બદામ સાથે મેલવવો અને તે સાથે જાયફલ, પીસતાં, એલચી વીગેરે ખાંડીને મેલવવાં ત્યાર બાદ કેશરને દુધ તોલા એકમાં પલાળીને નાંખવું ત્યાર બાદ કણક બાંધવી તે કણકને જરાવાર ખુબ મસલી પછી તેના નાના નાના લુગા કરીને વેલણથી નાની નાની પુરીઓ બનાવવી પછી તેને સગડીની નીચેના ભાગમાં સેકવી એક બાજુ સેકાર્થ ગઈ કે તુરત કાઢી લેવી અને બીજી બાજુ સેકવી બનાવનારાઓએ પુરી સેકતાં બહુ તપાસ રાખવાની છે. ધ્યાન બીજી તરફ રાખવાથી પુરી બળી જસે માટે સેકતી વખતે ધ્યાન બીજી તરફ રાખવું જ નહીં.

રંગ.

રંગ બનાવાનો હુન્નર આજે જરમનીના હાથમાં છે બીજા દેશો તેવો રંગ બનાવી બજારૂતા નથી. તેને લીધે આજે રંગની જગ્યાં જુઓ ત્યાં દરેક જગ્યાએ માંગ થાય છે. તે માટેજ થોડા

ચોકકચ જાતીના રંગો અત્રે લખવામાં આવ્યા છે. આ રંગો ચી-
તારા, તથા હાથીદાંતના વેપારીઓ અને પેન્ટરોના કામમાં આવે
તેવા છે. આ રંગોથી લાકાડના સરસાન, માટીના બાવલાં, વીગેરેને
અળશીના તેલ કે શુદ્ધ અથવા સરેશના મીશ્રણ સાથે વપરાય છે.

સફેદ રંગ.

સીસાને માટીના વાસણમાં નાખી તેમાં એસેટીક એસીડ ઉ-
મેરી એ વાસણને અઠવાડીઆ સુધી એમ ને એમ રહેવા દેવું.
જેથી એટલા વખતમાં તે સીસું એસીડ સાથે મળીને સફેદ રંગનું
થઈ જશે બાદ તેને સુકવીને દળી નાંખવું એ પ્રમાણે તયાર કરેલા
રંગોને પથરના મોટા રોલરોવાળા સંચાઓમાં પીસીને મેંદા જેવા
બનાવામાં આવે છે. અને પછી ડબાઓ ભરવામાં આવે છે.

પીલો રંગ.

સુગરલેટ ઓગાળેલા પાણીને ગળી લઈ તેમાં પોટાસ ઓક્સ-
કોમાટનું પાણી ઉમેરી એક જગ્યાએ સ્થીર મુકી રાખવું.
રંગના ભાગનો થરો નીચે બાળે એટલે ઉપરના પાણીને નીતારી
કાઢી નીચે બેઠેલા રંગને પાણીથી ઘોઈ કાઢી સુકાવી નાંખવો.
સુકવવાની જગ્યામાં ગંધકની અસર હોય નહીં એની સંભાળ
રાખવી.

લાલ રંગ.

લાલ હીરાકસીને લુજીને તેમાંનું સવળું પાણી કાઢ નાંખવું, અને પછી પાછી તેને ભઠીમાં સખત ગરમી વડે ત્રણ સુધી લુજવી કે તેમાંથી એસીડની વરાલ નીકલતી બંધ પ પછી ઠંડું થયેથી પાણીથી ઘોઘ સુકાવા દેવી અને સુકાવા પછી પીસી તેનો ભુકો કરી ચાલી ડબા ભરવા.

કીરમજી રંગ.

કીરમજના ભુકાને એક અઠવાડીયા સુધી એમોન્યાના પાણીમાં ભીજવી રાખવો. બાદ તેમાં થોડું પાણી ઉમેરી જ્યારે સુધી એ મીશ્રણ માંડેના રજકણો નીચે એસે નહીં ત્યાં સુધી તેમાં ફટકડીનું પ્રવાહી રેડયા કરવું પછી ઉપરનું પાણી નીતારી નાંખી નીચે એઠેલા થરને સુકાવા દઈ પીસી બારીક કરવો.

બલ્યુ રંગ.

એ ભાગ ગંધક અને એક ભાગ કારબોનેટ ઓફ સોડા લઈ બંનેને એક બીજા સાથે બરાબર મેલવી લીધા પછી તેમને ધીમે ધીમે તાપે તપાવીને લાલ ચોલ બનાવવાં પછી તે ઉપર સીલીકેટ ઓફ સોડા ત્યાં એલ્યુમીનેટ ઓફ સોડાનું મીશ્રણ છાંટી બીજા એક કલાક સુધી તે સરવે ને તપાવવું ઠંડુ થએ બારીક પીસી ભુકો કરવો.

હુન્નર દર્પણ.

લાગ ૧-૨-૩.

જેમાં સુગંધી તેલો, અતરો, સેન્ટ, અગરબત્તી, મેટલપાલીસ, ખારસોપ નાવાના સાથુ, વાલ કાઢવાનો સાથુ, કારખોલીક સાથુ, શાહી, વાલ કાઢવાના અર્ક અને પાવડર, લાખ, બલેકીંગ, હેરએઈલ, કાથો, દાડખાતું, સારસાપરીલા, કોસમેટીક, મેન્થોલ, દરાજમલમ, દરાજલોસન, દાંતમંજન, લાઇમ્બુસ, પોમેટમ, અતરગોટીઓ, લવન્ડર, ગુલાબજલ, કોલનવોટર મેન્થોલ સોગડી, પેનકીલર, બાલાગોલી, ટોનીકપીલ્સ, ચમતકારીક તપખીર, દરેક બતની શાહીઓ, સેનસેન, તાણુલ વીહાર, ખસ ખરજવાના મલમો, પાલીસ પાવડર, ધાતુ પોપ્ટીક ગોળીઓ, શરીર ઉપર છાટવાના ખુસબોદાર પાવડરો, અખોલ ગુંદર, સ્કેટ, ડીલવોટર, સુગંધી એસેન્સો, સુગંધી અરકો, ખીસક્રીટ, નાનખટાઈ વારનીસ, વાલાકાલા કરવાના હેરડાઈ, મચ્છરનો નાસ કરનાર ધુપ, ખરાસ કપુર, સરખત, નાગરતેલ, ધાતુ ઉપર અક્ષર કેતરવા, ખરફ, મધ, કવીનાઇન, રખરસ્ટેમ્પ, સરેસતું પાણી, સોનાનો ગીલીક, વીગેરે ૧૭૫ હુન્નરની ત્રણ ખુકી કી. રૂ. ૦૧૮ દસઆના પોસ્ટેજ બુક, આખુકો માટે સેંકડો ઉતમ અલીપ્રાય મલ્યાછે વધુ સુ' લખીએ બીજી સોખની ચીજવીના ચલાવી લઇ આજેજ મંગાવો.

લખો:—હુન્નરોદય ખુકીપો, ખતીયનરોડ ધોધારીમહોલા નાકાસામે, મુખ્ય.

પીલો રંગ.

પોટાસ ખાય કોમેટ

૧૦ ભાગ.

લેટ એસટેટ

૬ ભાગ.

અને ચીજોનું પાણી કરી પહેલી ચીજના પાણીમાં બીજી ચીજનું પાણી નાંખવું એટલે તલીએ પીલો ભુકો જામસે આ ભુકાને કાઢી લઈ વસ્રગાલ કરી શીશી ભરવી (આને અંગરેજીમાં) કોમયલો રંગ કહેછે.) આ ઉત્તમ પીલો રંગ બહુજ તેજદાર થાયછે.

નારંગી રંગ.

ઉપર લખેલા પીલા રંગમાં તેમા પાણી નાંખી ગરમ કરવો પછી તેમાં કાસ્ટીક સોડાનું પાણી (કાસ્ટીક સોડા ૧ ભાગ ને પાણી ૩ ભાગ) નાંખવું પછી તેને ખુબ હલાવવું. એટલે ઉત્તમ નારંગી રંગ બનસે.

લાલ રંગ.

૧૦૦ રતલ લોખંડનો કાટ લઈ તેને લોખંડના પત્રા ઉપર આર પાંચ કલાક તપાવવું એટલે તેનો (કાટનો) લાલ રંગ થસે પછી તેને કુટી વસ્ર ગાલ કરવો આરંગ તેલમાં મેલવી લોખંડ ઉપર લગાવાના કામમાં આવેછે—તથા લાકડાના થાંભલા ઉપર તથા પાણીમાં ભીજતા હરેક લાકડા ઉપર લગાડવા માટે ઉત્તમ છે.

પલાસ્ટર (સફેદ રંગ)

ચીરોડી એ. આપણા દેશમાં નદી કીનારે અથવા દરીયા કીનારે થાયછે તે પથર સફેદ અને ચલકતો થાયછે પ્રથમ આ ચીરોડી અથવા કાચા પલાસ્ટરને લોખંડના પત્રા ઉપર ભુજવું એટલે તેની સફેદ ભુકી થસે.

પછી તેને કુટી વચ્ચ ગાલ કરવી આમાં તેલ મેલવવાથી સારો સફેદ રંગ તૈયાર થસે, માતીના પુતલા આનાંજ થાયછે.

જાપાન બ્લેક (કાળો રંગ)

૨૫ રતલ ડાંખરના કકડા (આસફાલ) લઈ તે એક લોખંડની કઢાઈમાં પીગલવાની શરૂઆત થતાંજ તેમાં ૨ રતલ જવાસાનું તેલનાંખવું-એટલે તેકકડા સારી રીતે પીગલસે પીગલ્યા બાદ કકાઈ નીચે ઉતારી તેમાં ૨૦ રતલ દરપેન દાઇન નાંખી ખુબ હલાવવું-એતવણી-મીસરણ સાધારણ ઉનું હોય ત્યારેજ દરપેન દાઇન નાંખવું નહીં તો ઉલરાઇ જશે માટે આ પ્રયોગ ઉઘાડી (ચોગાન) મોટી જગ્યામાં કરવો અને દરપેન દાઇન મેલવતાં

મીઠાઇમાં નાંખવાના રંગ માટે ખરીદો:-હુન્નરોદર્શક પંથ માલાનો મણકો ૫ મો. થોડા દીવસમાં છપાઈ બહાર પડશે.

અગાઉથી આહુક થઇ નામ નોંધાવનારને ખાસ સગવડ.

લખો:-હુન્નરોદય બુક ડીપો મુંબઇ નં. ૯

આપણે દુર ઉભા રહેવું લાંબા કડછાથી કે પનહાલીથી (લાંબેથી ટરપેન ટાઇન નાંખવું અને લાંબા કડછાથી લાંબે ઉભા રહી હલાવ પછી તેને ઢાંકણું ઢાંકી તેને પંદર દીવસ રહેવા દઇ ઉઘાડવું પ) તેમાં પ) રતલ ટરપેન ટાઇન નાંખી ખુબ હલાવી વાપરવું આ રંગ લોખંડ ઉપર લગાડવાના કામમાં આવેછે તથા પેન્ટર લોકોના કામમાં પણ વપરાય છે.

પાણીના રંગ.

નીચે લખેલી સર્વે રંગોની બનાવટો નીચે લખ્યા મુજબ મેલવી તેની ગોટીઓ બનાવવી જ્યારે આ ગોટીનો ઉપયોગ કરવો હોય ત્યારે ફરી પાણી નાંખી રંગ પાતલો કરી ચીત્ર કરનારા ઉપયોગ કરેછે આ રંગો ડોઇંગ કરનારાઓને માટે ઉત્તમ છે તે દરેક નાંખવું પ્રમાણ નીચે મુજબ લઇ માલ બનાવવો.

સર્વત્ર સાધારણ પ્રમાણ.

રંગ	૧૦૦ ભાગ
સરસ	૧૫ ભાગ
બાવલનો ગુંદર	૦૫ ભાગ
સાકર	૦૫ ભાગ

બનાવની રીત:-પ્રથમ રંગનો વસગાલ ભુકો લેવો પછી તેમાં સરસ, ગુંદર, સાકર વીગેરેને પાણી કરીને નાંખવું ને તેમાં બીજાની ગોટીઓ બાંધવી.

૨

સીમેન્ટ બનાવવાનો હુન્નર રૂ. ૦-૧૨-૦

નંબર ૧ સફેદ રંગ.

૧ સફેદ માટી (ચામનાકલે)

૨ ચાક

૩ પલાસ્તર ઓફ પારીસ

૪ ઝીંક વાહીટ

૫ વાહીટ લેડ

૬ સાડુ (સફેદ ગંધક)

બનાવવાની રીત ઉપર લખ્યા મુજબ.

પીલો રંગ.

૧ પીંવડી

૨ પીલી માટી

૩ પીલી સાડુ

૧ કોમચેલો

૨ હલદર (ભૂટી)

બનાવવાની રીત ઉપર લખ્યા મુજબ.—

લાલ રંગ.

૧ સેંદુર

૧ હીંગલો

૧ લાલ માટી (વસ્ત્રગાળ)

૧ કાવ

૧ ઇન્ડયનરેડ (આ ચોપડીમાં લખેલો લાલરંગ)

બનાવવાની રીત ઉપર લખ્યા મુજબ.—

લીલો રંગ.

૧ પરશિયન બલ્યુ ૩ ભાગ

{ કોમચેલો ૩ ભાગ

૨ કોપર કારબોનેટ

કોપર કારબોનેટ બનાવાની રીત.

નીચે પ્રમાણે જે ચીજોથી તૈયાર થાય છે.—

૯ પૌંડ (રતલ) સોડાયમ કારબોનેટનું ૨૦ રતલ પાણી કરવું
૭ રતલ મોરથુથાનું ૧૬ પૌંડ પાણી બનાવવું.

ઉપર લખેલી ચીજોમાં પાણી મેલવીને કહ્યા પ્રમાણે પાણી
બનાવી તે બનેને અલગ રાખવું પછી પ્રથમ મોરથુથાના પાણીમાં
સોડાયમ કારબોનેટનું પાણી નાંખવું પછી તેને ઘુબ હલાવવું આ
પ્રમાણે બધું હલાવી હલાવીને થોડું થોડું પાણી નાખી બધું નાંખી
દેવું એટલે સુમારે જે કલાકે તે વાસણમાં ૬ થી ૬૧ પૌંડ (રતલ)
રંગનો ભુકો બેસસે આ ભુકાને કાઢી વસ્ત્રગાળ કરી સીસીમાં
ભરવો ને પછી તેમાં સરસ વીગેરે નાંખી તેની ગેટીએ બનાવવી
આનો લીલો રંગ થાય છે.

નારંગી રંગ.

આ ચોપડીમાં લખેલો ફોમયેલો રંગ આલેછે (વાપરી સકાય
છે) અથવા નીચે મુજબ બનાવાયછે

ફોમયેલો ૩૫ ભાગ.

હીંગલો ૧૫ ભાગ.

બનાવાની રીત ઉપર મુજબ.—

કાલો રંગ.

૧—વસ્ત્રગાલ કાજળ

૨—પ્રસીયન બલ્યુ (૧ ભાગ, ૩ ભાગ કાજલ)

૩—ગુલી (ધડીગા) (૧ ભાગ ગુલી, ૨ ભાગ કાજલ)

બનાવાની રીત ઉપર પ્રમાણેજ.—

સાબુ.

દસ સેર પાણીમાં અઢીસેર કઢી ચુનો નાંખી તેને પલાળી લુગડામાંથી ગાલી કાઢવો. પાંચસેર કારબોનેટ ઓફ સોડા (પાપડ ખારને) ને ૩૦ સેર પાણીમાં ઓગાલી તેમાં ચુનાનું પાણી મેલવવું અને તેને ગરમ કરી સારી પેઠે પકવી ઉકલવા માંડે કે તેમાં સ્વસ્થ ખોપરાનું તેલ નાંખી ઉકાલવું બધું જામી જઈ જાડું થવા માંડે કે તેને ઉતારી લઈ બીબામાં રેડી ગોટીઓ બનાવવી આમાં રંગ અગર બીજી સુગંધી મેલવવી હોયતો તેલની સાથે મેલવીને નાંખવી.

નંબર ૨ જો.

પ્રથમ કાચનું વાસણ અથવા કલઈ કરેલું વાસણ લઈ તેમાં ૨૫ તોલા સારો સફેદ કઢીચુનો અને તેમાં ૧૦ તોલા પાણી નાંખીને તે વાસણને એક ઠેકાણે મુકવું પછી ધોએલો પાપડખાર (કારબોનેટ ઓફ સોડા) પતોલા લઈ એક મોટા પીતલના કલઈ કરેલા વાસણમાં પાપડખાર નાંખવો પછી તેમાં ૩૦ તોલા પાણી નાંખવું બાદ જેમાં કઢી ચુનો છે તે ચુનાને કપડાથી ગાલીને જે વાસણમાં પાપડખાર છે તેમાં નાંખવો પછી તે વાસણને ચુલા ઉપર મુકવું. જ્યારે તે ખડખડે ત્યારે તેમાં ૧૨૫ તોલા કોપરેલ તેલ નાંખી જેવા રંગને બનાવવો હોય તેવો રંગ અને જેવી સુગંધીવાલો બનાવવો હોય

તેવી સુગંધી નાંખવી ત્યાર બાદ તે બહુ થાય ત્યાં સુધી અર્ગ ઉપર રાખી મુકવું માંખણ જેવું થાય એટલે કાચની ઉડી રકાખીમાં અથવા ખીખામાં તે મેલવણી નાંખી ઠરવા દેવી અને મરજી મુજબ ના કટકા કરવા એટલે સાબુ તૈયાર થશે.

સાબુ માટે પાપડખાર ધોવાની રીત.

પાપડખારમાં મેલ હોય છે માટે તેને પાણીમાં ઉકાલીને પછી તેમાંનું મેકું પાણી નાંખી દેવું એ પ્રમાણે ખારને ત્રણ ચાર વાર અથવા તેથી વધારેવાર પાણીમાં ઉકાલવાથી તેમાંના સઘણો મેલ નીકળી જઈને સાફ થશે આવો સાફ કરેલો ખાર ઇંગરેજ દવા વેચનારની દુકાનમાંથી પણ મલેજ તેને કારખોતે આફ સોડા કહેજે.

ચામડી ઉપરના દરદને નાશ કરનાર સાબુ.

સાધારણ હની સોપ અથવા ખીજે કોઈ નરમ સાબુ ૧ રતલ લઈ તેમાં થોડુંક પાણી નાંખી તેને નરમ બનાવવો અને પછી તેમાં ૦૧ ઓસ (૧ તોલો) સ્લેક્યુરીક એસીડ (ગંધકનો

સાબુના વધુ હુન્નરો માટે જુઓ—હુન્નર દર્પણનો ૫ મા ભાગ કીં ૭ આના. લખો:—હુન્નરોદય બુક ડીપો મુંબઈ ૯

મેડીસીન ટીચર રૂ. ૦-૪-૦

૧૫) ઉમેરવો આસીડ ઘણાજ ધીમે ધીમે ઉમેરવો અને સઘલી વણી એક પથ્થરની ખાંડણીમાં આસ્તે આસ્તે હલાવતા જવી આસીડ બરોબર મલી જાય એટલે તે મેલવણીને ગરમ કરી તેમાં ગોટીઆ બાંધવી.

સાદો સાબુ.

૨૮ રતલ ચોખ્ખું બોપરેલ તેલ લઈ તેમાં (૬ રતલ કોસ્ટીક સોડા ૨૫ રતલ પાણીમાં પીગાલીને) કોસ્ટીક સોડાનું પાણી થોડું થોડું નાંખી તે મીશરણ ચાર પાંચ કલાક ઉકાલવું પછી કઠાઈ ખાલી ઉતારી તેમાંના રસ એક ઉંડા જસતના ડબ્બામાં નાંખવો ૧૦ થી બાર કલાક પછી તે રસ ઘટ થામે પછી જસતના ડબ્બાને જરા ઠંડા કરવાથી સાબુનું જામીગએલું ડેકું બાહર આવશે આ સાબુને ફરી ગરમ કરી તેમાં મરજી પડે તે સુગંધ અને રંગ આપી સકાય છે આ સાબુ નાહવા અને ઘોવાના કામમાં વાપરી સકાયછે રંગ મેલવતી વખતે જરા તેલમાં રંગ મેલવીને (તેલ એક રસ કરી) નાંખવો.

મેટલ પાલીસ.

૧૦ તોલા જાપાની મીણ, લઈ તેને પીગાલવું પછી તેમાં પાંચ તોલા સલફ્યુરીક એસીડ, ને ૫ તોલા લાલકંટ (પકવેલી) નો ભુકો નાંખી તેને સારી રીતે એક રસ થાય તેમ હલાવવો પછી ઉતારી ડાબડીઆ ભરવી, ડાબ પડેલા કે મેલા થએલાં પીતલ,

વૈદક સંપ્રદ ૩. ૦-૧૨-૦

નાંખા, લોખંડ, કાંસુ, એલ્યુમીનીયમ વીગરે ધાતુના ઉપર આ મીસરણ ચોસવું એટલે કાટકે મેલ દુર થઇ વાસણ અને ચકચકીત થશે.

સુચના:-ઠંદને ખુબ ખારીક વાટી ખાધાના જાડા કપડા કપડ છીણ કરવી આ રીતે ઘણીજ ખારીક કરેલી ભુટ્ટી ઉપયોગમાં લેવી વાસણ ઉપર આ પાલીસ લગાડી થોડી વારે તેને ફેરોસીત તેલથી ઘેાઘ નાંખી માટીથી અજવાળી કપડાંથી લુછી સાફ કરવાં.

પોલીસ પાવડર.

ચાક આઉસ ૦૧, કાર્બો એનીમલ પલવીસ આઉસ ૨ લાલ ઠંદનો ખારીક ભુટ્ટો, ૪ આઉસ, કુરંદનો ભુટ્ટો આઉસ ૨ ઉપર પ્રમાણે વસ્તુ લઇ એકત્ર કરી ખાધીનાં જાડા કપડાથી ચાલી ડમીઓ લરવી, આ પાવડરથી પાલીસ કરેલા સોના ચાંદીના અગર બીજી કોઈપણ ધાતુના વાસણો અગર દાગીના જાંખા થઇ ગયા હોય અગર ડાઘ પડ્યા હોય તેના ઉપર આ પાલીસ કપડા અથવા ચામડા ઉપર જરા લઇ ઘસવાથી સાફ ચકચકીત થાય છે.

સુચના:-વિશેષ ઝાંખી થઇ ગયેલી વસ્તુઓ ઉપર જરા કોપરેલ લગાડી ખાદ આ પાલીસ ઘસવું.

બીસકીટ.

૧ શેર મેંદા, ૪ સેર ખાંડ, ૫ તોલા માંખણ, સરવે
મેક વાસણમાં એકત્ર કરી દુધવડે રોટલીના લોટ માફક બ-
૪ ગુંદી વેલણવડે વણી બીસકીટ જેવડા કકડા છરીવતી કાપી
ભઠીમાં સેકવા.

બીસકીટ નં. ૨

૩ શેર મેંદા, ૦૧૧ સેર ખાંડ, ૦૧૧ રતલ માંખણ, લીઝુના
અર્કના પાંચ ટીપાં નાંખી સરવેને એકત્ર કરી કઠણવણી સકાય
તેટલું દુધમાં બાંધી મસલી લાકડીયા વણી તેના કકડા કાપી પત્રા
ઉપર મુકી ભઠીમાં પકવવા.

બીસકીટ નં. ૩

૧ સેર મેંદા, પાંચ તોલા ખાંડ, મેલવી દુધથી બાંધી
મસલી બીસકીટ જેવી પહોલી રોટલી વણી કકડા કાપી પત્રા
ઉપર મુકી ભઠીમાં સેકવા.

ગંધ.

હુન્નર દર્પણ ૩ જા ભાગમાં જણાવેલું ગુંદરનું પાણી તોલે
૧ ત્યા સ્કારલેટ ૩ આર (કલર) રંગ (કસુંબી) બેઆની ભાર
એ બને ચીજો પૈકી ગુંદરના પાણીમાં કસુંબી રંગ નાંખી હલાવી.
એકરસ કરી બાટલીઓ ભરવી.

લાલ કેપીંગ શાધ.

ઉપલો કસુંબી રંગ (સકાર લેટ-૩ આર) ૦૧ તોલો
મલીસ રાઇન બેઆની ભાર પાણી એકથી બે તોલા, પ્રથમ
પાણીમાં રંગ નાંખી ખુબ હલાવી એકરસ થયે તેમાં ગલીસ
રાઇન નાંખવું આ શાહીથી કેપી નીકલે છે.

લવંડર વાટર.

રેક્ટી ફાઇટ સ્પીરીટ, રતલ ૨૫ ઓઇલ લવંડર, તોલા ૫ ઓ-
ઇલ બરગોમેટ આડિસ ૦૫ ઓઇલ મેન્થા દ્રામ ૨ ચોખું પાણી રતલ
૧ બનાવાની રીત પ્રથમ સ્પીરીટમાં સુગંધીઓ નાંખી બાટલીને
ખુબ મારી એક માસ સુધી એમને એમ રાખી મુંકવું (દીવસમાં
એક બે વખત હલાવતા કહેવું) પછી સુગંધી સ્પીરીટ સાથે મલી
અથ એટલે ગાળી બાટલીઓ ભરવી.

બેકીંગ પાવડર.

કીમ ઓફ ટાર્ટર રતલ ૨, સોડા (ખાવાનો) રતલ ૧,
ચોખાનો લોટ રતલ ૦૫ એક છવ કરી મેલાવવું આ મીસરણ
અગ્રેજી રીતની રોટલી અથવા તો ભજ્યાં, જલેબી કરવાના
ઉપયોગમાં આવેછે (એક રતલ લોટ ૦૫ આડિસ બેકીંગ પાવડર
વાપરેલા.) સમાપ્ત.

તૈયાર છે.

હુન્નરસાગર—(અચિત્ર) આ પુસ્તકમાં વિવિધ વીપયો ઉપર લખેલી લગભગ ૫૦ માહિતી આપવામાં આવી છે અને તેનો અગાઉના માણસ પણ આ પુસ્તક વાંચવાથી હુન્નર સીખી શકે છે. ગ્રંથ ગિંચા કાગળ પાકું સોનેરી પુટું પાના ૩૫૦ કીમત રૂ. ૨૫ અઢી.

હુન્નરપ્રકાશ—(૨૦૦૦ થી વધુ હુન્નર) પાના ૩૨૫ થી વધુ કી. રૂ. ૧૫

હુન્નરઅરક—(ભાગ ૧ લો ૨ નો) આ પુસ્તકમાં અંગ્રેજી ઉપરથી બાંધાંતર કરી ૮૭૮ હુન્નર લખવામાં આવ્યા છે કી. જે આગના રૂ. ૨૫ (અઢી)

હુન્નરમહાસાગર—(ગંગાબાઈ પ્રાણશંકરકૃત) છપાયેલો કી. રૂ. ૨૫.

ધનવાન—(દેવકૃત) વીવીધ જાતના હુન્નરો ઉપરાંત ઉધોગી મુશોનાં જીવન ચરીત્ર, તથા ધનવાન થવાના નીયમોનો સંગ્રહ કીમત રૂ. પાંચ.

જ્ઞાનચક્ર યાને ગુજરાતી સાહકલો ખીડ્યા-આખી દુનીયાનાં વિષયો આમાં છે ભાગ ૧-૩-૪-૫-૬-૭-૮ દરેકની કીમત રૂ. ત્રણ પાંચના રૂ. ૨૧) એકવીસ.

જ્ઞાનચક્ર યાને ગુજરાતી સાહકલો ખીડ્યા-ભાગ ૨ નો કી. રૂ. ૩૫

લખો:—હુન્નરોદય બુક ડીપો મુબંઈ નં. ૯

સર્વોપયોગીનુકસા સંગ્રહ—આમાં વિધા, હુન્નર, રસાયન, વૈધક, તથા ધરગતુ (૧૨૦૨) મીશ્ર નુકસાઓનો સંગ્રહ છે. કી. રૂ. ૧૧ સયા.

હુન્નરસાર સંગ્રહ—(આસરે ૮૫૦ હુન્નર) કી. ૧) એક

હુન્નરકોષ—(૮૦૦ થી વધુ હુન્નરો) કી. રૂ. ૦૧૧

હુન્નરકળા જ્ઞાન—(ચીત્રસહીત) કી. રૂ. ૦૧

સાધુનો હુન્નર—(મ. રા. કૃત) કી. રૂ. ૦૧

હુન્નર જ્ઞાન (૭૮ હુન્નર,) કી. રૂ. ૦)=

સ્વતંત્ર હુન્નર સંગ્રહ ૨ જો ભાગ—છેલ્લામાં છેલ્લી સોધનન નવીન હુન્નરો કી. રૂ. ૦૧૧

સ્વતંત્ર હુન્નર સંગ્રહ—(૧ લો ભાગ)—છપાય છે.

હુન્નરદર્પણ (૧ લો ભાગ) કી. રૂ. ૦૧

ઉદ્યોગ સંગ્રહ—(અનુભવિક ૩૬ હુન્નર) કી. રૂ. ૦૧

હુન્નર કળાપ્રકાશ—(અનુભવિક ૧૦૬ હુન્નર) આ પુસ્તક મારે દેશી વેપારી એમ્બર તથા ખીજા જાણતા વેપારીઓના ઉત્તમ અભીપ્રાય મદ્યા છે કીમત રૂ. ૦૧

તેજાખનો હુન્નર કીમત રૂ. ૦૧૧

વારનીસનો હુન્નર કી. રૂ. ૧)

સીમેન્ટ બનાવવાની હુન્નર કી. રૂ. ૦૧૧

પોસ્ટેજ જુદું,

અખો:—હુન્નરોદય બુકડીપો, મુંબઈ નં. ૯

૨૫૨ સ્ટેમ્પ.

તમારાં નામનાં હરકોષ જાપામાં બનાવી આપશું કી. રૂ. ૨-૦-૦

ખીતળના સીલ.

મોનોગ્રામ, યાને, અક્ષરોમાં બનાવી આપશું કી. રૂ. ૨-૦-૦

કામદારની વાંછીની દવા-આ દવા લગાડવાથી ગમે તેવા ઝેરી વાંછીનું ઝેર તરત ઉતરે છે કી. ચાર આના.

તે સીવાએ કામદારનાં હેરઝોમ્લ, નાગર તેલ, નારંગી, કાપસી, આમલા વીગેરે તેલ, બાલાચૂત, એગ્યુમીક્ષયર, ખસમલમ, દાંતમંજન, વીગેરે મલસે. પોરટેજ બેંગી ખરચ જુદો.

એજન્ટ.—હુન્નરોદય બુકડીપો મુંબઈ નાં. ૯

હીંદી હેરકોષ—ગેરંટી સાથે.

આ ખીજળ તેલનું રૂબ ખેંચી અને સ્વદેશી જડીભુટી અને કીમતી દવાઓથી બનાવેલો છે. લગાડવાની સાથે બાલ કાળા લમર જેવા અને તેજદાર ચમકતા થાય છે, ડાઘ પડતો નથી તેનાં સરદીફીક્ટો મેળવેલાં મોજુદ છે, બાલાનો રંગ ખરાબ નહીં નીકળતા કુદરતીજ બાલ કાળા છે તેમ નજરે જોશે. એક વખત અમારા દુકાને આવી મુફત અજમાવી ખાત્રી કરો. ઘણી જાતના ખીજળ નીકળેલા છે પણ આ ખીજળ બના રંગ જેવો તેજદાર ખીજો કોષ ખીજળ નથી. કીમત બાકસ ૧ નો રૂ. ૧.

ગાંધી પરશોતમદાસ પુબાંલાઈ,

(૧૦૭૮) ઠેં-પાયધોની જમન મંદીરની બાજુમાં દુકાન નં. ૧૫, મુંબઈ.

થોડા વખતમાં લોકપ્રીય પુસ્તક.

પ્રાણાયામ

પ્રાણાયામ સંજ્ઞાથી માહિતી આપનાર સરવોત્તમ પુસ્તક તેમાં પ્રાણાયામ કેણુ કરી શકે છે, પ્રાણાયામથી શું લાભ થાય છે, પ્રાણાયામથી જીવનની વૃદ્ધી શી રીતે થઈ શકે છે. પ્રાણાયામનું સ્વરૂપ, પ્રાણાયામ કેવી રીતે કરવો વગેરે બીજી સંકડા ઉપયોગી જાણતો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. અહીંસે પૃષ્ઠના પુસ્તકની કીમત માત્ર આઠ આના થોડીજ નકમો બાકી છે.

આરોગ્ય

આરોગ્ય સંજ્ઞાથી સઘળી માહિતી આપનાર, કુદરતનાં અદ્ભુત રહસ્યો ન સમજાવનાર, દરેક વ્યાધીના ઉપાયો ત્રણ પદ્ધતિથી દર્શાવનાર, છેલ્લી શોધ મુજબ તબીબ કરેલું તદ્દન નવીન સચીત્ર, પુસ્તક. મુલ્ય ફક્ત દશ આના.

સંસાર દર્પણ

સ્વ. જાણુ રમેશચંદ્ર દત્તની સુપ્રસીધ નવલકથા સમાજનો અનુવાદ, સંસારનું આબેહુલ ચિત્ર દર્શાવનારી રસમય નવલ કથા. પાકું પુઠું, સોનેરી ગામ સાથે પુસ્તકની કી. ફક્ત એક રૂપીઆ.

ગૃહસ્થાશ્રમ

ગૃહસ્થાશ્રમ સંજ્ઞાથી સંપૂર્ણ માહિતી બાંધવી હોય, સાચો માર્ગદર્શક હોય અને સઘળી રીતે મુખી થવું હોય તો આ પુસ્તક વાંચી અને તેમાં દર્શાવેલા સિદ્ધાંતોને આચારમાં મુદા. ત્રણસે પુઠું; પાકું પુઠું. સચીત્ર પુસ્તક, મુલ્ય સવા રૂપીઆ.

બીજા પુસ્તકો માટે માઇસલીન્ટ મફત મંગાવો.

ચંદ્રપ્રકાશ માસીક બોર્ડીસ, આગાતખાવ સુરત.

કામદારની.

અર્થાતી અકસીર દવાઓ.

એક વખત જરૂર અજમાવી ખાત્રી કરો.

કામદાર કલપ:-લગાડખા પછી તુરતજ મુઠો, ફાટી અને માથા સહેલા વાલ અસલ જેવા કાળા બમ્બર સાથે દરેક મહીનામાં ૧૨ કમાડે લે કદી મુદો દેખા તો નથી ફી. બાકસના બારઆના

કામદાર રૂબેટીક બામ:-માથાનો સખન દુખાવો, આંધાસીતા માથાની મુલ લચક, સધીના, કમરનો દુખાવો, કે શરીરનો કામ લાગે રહી જવો વીઝેરે. દરદ મટાડે. કી. નાની સીસી, ૬ આના મોટીસીસી, અડઆના.

કામદાર મલમ:-ઘાદર નથી અથવા બુની હોય, કાળો કે લાલ હોય, ચામડી સુષ્ક, મઈ હોય, ખજવાલ બહુજ આવતી હોય, તો પન્ન અમલમ બે દીવસમાં ઘાદરનો સમુખ નાશ કરેછે કી. રૂ. ૦-૪-૦

કામદાર લોસના:-ઘાદર, ગળકરણ, ખરજડ, ખુશલી, કોડ, કવન એ કરેદોના જતુંઓ આ દવા લગાડવાથી સદાનર મરણ પામી દરેક બાબુકનું મટી જાયછે. એકજવાર વાપરી ખાત્રી કરો કી. રૂ. ૦-૪-૦

કામદાર પાવડર:- } નકામા બાલ નાખુદ કરવા માટે અકસીર છે, ચામડી
અલતી, કે કાલી પડતી નથી બાલ ન જાયતો પછર
કામદાર તેલ:- } પાછા કી. સીસીના રૂ. ૦-૨-૦

કામદારનું આમલા તેલ:-વાલને વધારી, મગજને હંડક આપેછે ખરી પડતા વાલને અટકાવી વાલને કાલા, મુંદર, અને નેગરવી બનાવેછે કી. ચાર આના મોટી બાટલીના કી. આઠ આના.

એજન્ટ:-હુ-નરૌદવ બુકલીપો મુંબઈ નાં. ૬

